

PRESEK

List za mlade matematike, fizike, astronome in računalnikarje

ISSN 0351-6652

Letnik **28** (2000/2001)

Številka 3

Strani 152-153

Marijan Prosen:

DROBEN SPOMIN NA GIORDANA BRUNA

Ključne besede: novice, zgodovina znanosti, astronomija, Giordano Bruno, heliocentrični sistem.

Elektronska verzija:

<http://www.presek.si/28/1441-Prosen-Giordano.pdf>

© 2000 Društvo matematikov, fizikov in astronomov Slovenije

© 2010 DMFA – založništvo

Vse pravice pridržane. Razmnoževanje ali reproduciranje celote ali posameznih delov brez poprejšnjega dovoljenja založnika ni dovoljeno.

DROBEN SPOMIN NA GIORDANA BRUNA

Ob 400-letnici smrti velikega italijanskega filozofa-astronoma, borca proti sholastični miselnosti in cerkvenim pogledom o vesolju, gorečega propagatorja materialističnega svetovnega nazora in neomajnega zagovornika Kopernikovega nauka.

Giordano Bruno se rodi v mestecu Nola blizu Neaplja. Že s petnajstimi leti stopi v vrste dominikanskega meniškega reda. Leta 1572 postane duhovnik, kmalu nato pa še doktor filozofije. V samostanu se vneto izobražuje. V roke mu pridejo številni spisi preteklosti in pod njihovim vplivom privzame ateistični svetovni nazor. Upre se mu študij sholastike.

Leta 1575 ga obsodijo krivoverških misli. Bruno izstopi iz dominikanskega reda in se preseli v Rim. Tam pa spozna, da pripravljajo proti njemu sodni proces. Zato zbeži, najprej v severno Italijo, nato v Švico, potem v Francijo, kjer predava astronomijo na univerzah v Toulousu in Parizu.

Slika 1. Giordano Bruno (1548 do 1600) – učenjak nezlomljivega značaja, strasten glasnik novih idej in zagovornik Kopernikovega heliocentričnega sistema.

Leta 1583 se zateče v Anglijo. Tu kritizira sholastično šolo in teologe. Javno nastopa tudi proti Ptolemejevemu geocentričnem sistemu (Zemlja v središču vesolja in vse se giblje okrog nje).

V Londonu izda (v italijanskem jeziku napisano) vrsto spisov iz filozofije in tudi svoje najpomembnejše delo, knjigo *O neskončnosti, vesolju in svetovih* (1584). Kmalu se preseli v Nemčijo, kjer propagira nov svetovni pogled, svoje ideje glede zgradbe vesolja, predvsem pa krčevito zagovarja Kopernikov heliocentrični sistem (Sonce v središču, okrog njega pa se gibljejo planeti, med njimi tudi Zemlja).

Na povabilo nekega plemiča pride 1592 v Benetke. Tu ga zahrbtno prime inkvizicija. Obtožijo ga razširjanja krive vere, ki se daleč ne sklada z uradnim naukom rimokatoliške cerkve glede zgradbe vesolja in še drugih stvari. Zaprejo ga.

Skoraj osem let Bruno preživi v temačnih beneških in rimskih ječah. Možato prenaša mučenje in trpljenje. Ves čas korenito zagovarja svoje

prepričanje. Ne kloni. Ker ne odstopi od svojih nazorov, ga obsodijo na smrtno kazen. Javno ga sežgejo na grmadi 17. 2. 1600 na nekem trgu v Rimu.

Bruno je v svojih delih zagovarjal in nadalje razvijal Kopernikov nauk. Menil je, da je vesolje neskončno in da Sonce ni središče vesolja (saj je za tako središče v neskončnem vesolju mogoče vzeti poljubno zvezdo) in da ne miruje. Prav tako je zagovarjal misel, da je v vesolju nešteto zvezd, podobnih našemu Soncu, in da v vsem vesolju vladajo enaki zakoni. Najpomembnejša filozofska misel Brunovega nauka pa je bila trditev glede množstva naseljenih svetov (teles), podobnih naši Zemlji, kar je v temeljih rušilo bistvo cerkvenega pogleda na svet oziroma vesolje. Ves poznejši razvoj astronomije je potrdil Brunova znanstvena predvidevanja.

Brunovo življenje je bilo en sam velik in neustrašen boj za priznanje znanstvene resnice. Svojim idejam in nazorom se ni nikoli odrekel kljub preteči smrtni kazni. V zgodovini znanosti še dandanes na široko odmevajo zadnje besede, ki jih je izrekel ta velikan misli tik pred smrtjo: "Sežgati, ne pomeni, odreči se."

Marijan Prosen
